Юлія ЛИСИЦЯ,
здобувачка другого (магістерського) рівня освіти
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володиимира Гнатюка (м. Тернопіль)
e-mail:basjka90@gmail.com

Науковий керівник:
Оксана БОДНАР,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки та менеджменту освіти
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володиимира Гнатюка (м. Тернопіль)

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА В УПРАВЛІННІ ЗАКЛАДОМ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

Сучасний заклад медичної освіти функціонує в умовах значного збільшення обсягів інформації, прискорення цифрової трансформації та постійного зростання вимог до оперативності управлінських рішень. Інформація стає не лише ресурсом освітнього процесу, а й важливим управлінським ресурсом, від якості формування, опрацювання, передачі та використання якого залежить ефективність діяльності закладу.

Особливого значення набуває формування ефективної системи внутрішньої та зовнішньої комунікації, яка забезпечує взаємодію адміністрації, педагогічних і науково-педагогічних працівників, здобувачів освіти, роботодавців та інших стейкхолдерів. У медичній освіті ця проблема має додаткову актуальність, оскільки якість підготовки майбутнього медичного працівника безпосередньо пов’язана з доступом до достовірної інформації, своєчасним її оновленням та формуванням навичок критичного оцінювання інформаційних джерел.

Дослідженнями проблеми формування інформаційно-комунікаційного середовища займались: В. Величко, Р. Гуревич, П. Жежнич, В. Камишин, О. Коломієць, О. Романишин, Ю. Романишин, О. Стрижак, В. Шекета та інші. Впровадженню інформаційно-комунікаційних технологій у медичну освіту присвячені роботи: І. Гідзинської, І. Гуменної, Л. Манюк, І. Махновської, Н. Стучинської, О. Шаніної, Н. Шигонської, П. Яворського, С. Ястремської та інших. Проте аналіз наукових праць вказує на наявність

різних поглядів, щодо єдиного універсального трактування цього поняття, а також розробки та впровадження інформаційно-комунікаційного середовища в управління закладом медичної освіти та підкреслює необхідність подальших досліджень.

Поняття «інформаційно-комунікаційне середовище» має міждисциплінарний характер і використовується в сучасних дослідженнях для характеристики сукупності умов, ресурсів, технологій та взаємодій, які забезпечують роботу учасників освітнього процесу з інформацією.

У педагогічних дослідженнях інформаційно-комунікаційне середовище розглядається, зокрема, як системно організована сукупність інформаційного, комунікаційного, організаційного, технічного та програмного забезпечення, що створює умови для інформаційної взаємодії суб'єктів освітнього процесу [5]. Такий підхід акцентує увагу не лише на наявності цифрових засобів, а передусім на їх взаємозв'язку та функціональному використанні в освітній діяльності.

Близький підхід представлено у дослідженнях інформаційно-комунікаційного середовища закладу вищої освіти, де воно трактується як комплекс взаємопов'язаних компонентів, спрямованих на інтеграцію інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес та забезпечення взаємодії його учасників. При цьому середовище розглядається не лише як технологічна інфраструктура, а як чинник розвитку освітнього процесу та впровадження інновацій [3].

Інформаційно-комунікаційне середовище, як зазначають В. Білик, Є. Лодатка та О. Вайпан [1], передбачає наявність організаційних, технологічних та комунікаційних умов, у межах яких інформація створюється, передається, опрацьовується та використовується суб'єктами діяльності. Саме тому інформаційно-комунікаційне середовище доцільно розглядати як динамічну систему взаємодії людей, інформації, технологій та організаційних механізмів [4]. З позицій управління закладом медичної освіти зазначене поняття набуває широкого змісту.

Заклад медичної освіти функціонує як складна організаційна система, у якій одночасно здійснюються освітня, адміністративна, методична, наукова, кадрова та комунікаційна діяльність. Відповідно, інформаційно-комунікаційне середовище має забезпечувати не лише передачу навчальної інформації між викладачем і здобувачем освіти, а й

інформаційне забезпечення управлінських рішень, координацію діяльності структурних підрозділів, електронний документообіг, внутрішню комунікацію, взаємодію із зовнішніми стейкхолдерами та отримання зворотного зв'язку [1].

У цьому контексті формування інформаційно-комунікаційного середовища не можна зводити до впровадження окремих цифрових платформ чи програмних продуктів. Йдеться про цілеспрямований управлінський процес, який передбачає визначення інформаційних потреб закладу, формування системи інформаційних потоків, вибір каналів комунікації, розподіл відповідальності за створення та поширення інформації, забезпечення її актуальності й достовірності, а також організацію механізмів зворотного зв'язку [2].

Інформаційно-комунікаційне середовище закладу медичної освіти визначаємо як цілісну, системно організовану сукупність інформаційних ресурсів, цифрових технологій, організаційних механізмів і комунікаційних взаємодій, які забезпечують інформаційне супроводження освітньої, адміністративної, наукової та управлінської діяльності закладу і сприяють прийняттю обґрунтованих управлінських рішень.

Таке трактування дає змогу розглядати формування інформаційно-комунікаційного середовища як один із напрямів стратегічного управління закладом медичної освіти. Його ефективність визначається не кількістю використаних цифрових сервісів, а здатністю середовища забезпечувати своєчасність, достовірність, доступність, безпечність і цілеспрямованість інформації, а також ефективну комунікацію між усіма учасниками діяльності закладу.

Особливого значення це набуває в умовах цифрової трансформації освіти, коли адміністрація закладу працює одночасно з великими масивами освітньої, кадрової, фінансової, нормативної та статистичної інформації. Тому сформоване інформаційно-комунікаційне середовище може розглядатися як інфраструктурна та організаційна основа сучасного управління закладом медичної освіти, яка поєднує інформаційні ресурси, технологічні рішення та людську взаємодію.

Для ефективного функціонування закладу медичної освіти актуальним є не лише забезпечення окремих інформаційних і комунікаційних потреб, а їх системне поєднання в межах єдиного управлінського середовища.

Зазначене зумовлює доцільність розроблення структурно-функціональної моделі інформаційно-комунікаційного середовища закладу медичної освіти, яка дала б можливість відобразити взаємозв'язок його основних компонентів, функцій, суб'єктів та інформаційних потоків.

Передумовою такого моделювання є необхідність перейти від фрагментарного використання цифрових ресурсів до цілісної організації інформаційної взаємодії, у якій технологічний компонент підтримує управлінський, комунікаційний та освітній процеси. Дослідження М. Коваля та М. Кусій щодо інформаційно-освітнього середовища у закладі освіти також підкреслює його цілісність і сукупність взаємопов'язаних засобів та ресурсів, що забезпечують діяльність учасників освітнього процесу [5]. Структурно-функціональна модель може виступати інструментом концептуалізації інформаційно-комунікаційного середовища та основою для подальшого визначення його структури, функцій, механізмів взаємодії й критеріїв ефективності в управлінні закладом медичної освіти.

Проведений аналіз наукових підходів до визначення поняття «інформаційно-комунікаційне середовище» засвідчує його комплексний і системний характер. У сучасних дослідженнях воно розглядається не лише як сукупність інформаційних ресурсів та цифрових технологій, а як організована система взаємодії інформаційних, технологічних, організаційних і комунікаційних компонентів.

У контексті управління закладом медичної освіти інформаційно-комунікаційне середовище доцільно розглядати як важливий управлінський ресурс, що забезпечує формування, передачу, опрацювання та використання інформації для координації діяльності структурних підрозділів, організації освітнього процесу, комунікації між його учасниками та прийняття управлінських рішень.

Формування такого середовища має передбачати не лише впровадження цифрових технологій, а й упорядкування інформаційних потоків, визначення ефективних каналів комунікації, розподіл відповідальності за створення та поширення інформації, забезпечення її достовірності, актуальності, доступності й захищеності, а також функціонування дієвого зворотного зв'язку.

Отже, інформаційно-комунікаційне середовище є складником сучасної системи управління закладом медичної освіти, ефективність якої визначається не кількістю цифрових інструментів, а здатністю

забезпечувати своєчасну та якісну інформаційну взаємодію і підтримувати обґрунтованість управлінських рішень. Перспективним напрямом подальших досліджень є розроблення структурно-функціональної моделі формування інформаційно-комунікаційного середовища закладу медичної освіти з урахуванням сучасних цифрових технологій.

Список використаних джерел:

1. Білик В., Лодатко Є., Вайпан О. Інформаційно-комунікаційне середовище віртуального простору закладу вищої освіти. *Modeling the Development of the Economic Systems.* 2025. № 4. С. 20–28. DOI: https://doi.org/10.31891/mdes/2025-18-3 (дата звернення: 08.10.2026).
2. Коваль М. С., Кусій М. І. Завдання та властивості інформаційно-освітнього середовища закладу вищої освіти. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми.* 2021. Вип. 60. С. 247–255. DOI: https://doi.org/10.31652/2412-1142-2021-60-247-255 (дата звернення: 08.10.2026).
3. Gruppen L., Irby D. M., Durning S. J., Maggio L. A. Interventions Designed to Improve the Learning Environment in the Health Professions: a Scoping Review. *MedEdPublish.* 2018. Vol. 7, no. 3. Article 211. DOI: https://doi.org/10.15694/mep.2018.0000211.1 (дата звернення: 08.10.2026).
4. Mihajlović I., Svilokos T., Bilić M. A Configurable Intelligent Framework for Digital Learning Environment Assessment in Higher Education. Engineering Proceedings. 2026. Vol. 143, No. 1. Article 52. DOI: https://doi.org/10.3390/engproc2026143052 (дата звернення: 08.10.2026).
5. Semchuk S. I., Gavriliuk S. M., Butenko O. H. Methodological approaches to forming information and communication competence of future specialists in preschool education. Information Technologies and Learning Tools. 2018. Vol. 66, no. 4. P. 24–41. DOI: https://doi.org/10.33407/itlt.v66i4.2197 (дата звернення: 08.10.2026).